

KUSTBON

Tidning för svenskarna i Esland.

Femte årg. N:o 7.	Prenumerationspris. 1 månad Mr. 15:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:75 I Finland: 1 månad Fmk 1:50	Utkommer varannan onsdag. Redaktion: N. Blee, Riddaregatan 3 Reval. Einar Bäck, (ansv.), Kristinestad.	Annonspris. 3 mk pr mm. I Sverige: 10 öre pr mm. I Finland 50 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	15 mars. 1922.
------------------------------------	--	---	---	---------------------------------

Om våra blivande lärares utbildning.

Undertecknad har mottagit följande skrivelse, vilken jag med mindre utelämnanden tillåter mig återgiva:

„Din uppsats 'En livsfråga' i n:o 2—3 av Kustbon har på det högsta förvånat mig. Jag blev rent av orolig, att du råkat i klorna på illsluga ester, som säkerligen glädjas åt ditt förslag att svenska lärare finge utbildas vid estniska seminarier. De som utpeka denna möjlighet som den enda äro inne på farligt spår. De underskatta svårigheterna för svenska ynglingar i våra bygder att lära sig svenska språket och se ej hur lätt den svenska anden utpinas ur dem i ett estniskt seminarium. Det är som att frivilligt gå och sticka halsen i snaran, som ester hållit beredd sedan en tid, och säga: var så god och dra till nu. Visst skola esterna dra till och på kort tid strypa svenskheten i våra gamla bygder, det kan du vara övertygad om. Jag betraktar en sådan lösning av frågan som den sämsta man kan tänka sig. Du säger, att lärarekrafter från utlandet skulle bl. a. stöta på politiska svårigheter. Varför det? Professorerna i Dorpat ha ej mött sådana svårigheter, om ock deras ställning är en annan.

Och detta förslag har framdragits, just när man rådgör om upprättandet av ett svenskt gymnasium och t. o. m. välvilliga ester uppmana till detta företag. Våra svenska lärare behöva få sin utbildning i alla ämnen på svenska språket och inte blott lektioner i sitt modersmål. Sommarkurserna äro endast ett tillfälligt botemedel, som i alla fall inte kan ersätta seminarieundervisning. Man borde icke vid sökandet efter möjligheter reducera bort alla andra och stanna vid den, som tilltalar esterna mest. De ha nog vapen ändå att tillgå. Att esterna öppna seminarier är ju alldeles naturligt, allt var ju ryskt förut. Men jag tror ej, att tyskarna och ryssarna sända sina blivande lärare till dessa seminarier.

Frågan är svårlöst, det är sant. Men man får ändå inte offra de svenska intressena i första taget. Det är estniska statens skyldighet att låta utbilda svenska lärare med fullständig svensk undervisning. Om den inte vill tillåta utbilda sådana i andra land, måste den öppna tillfälliga kurser inom eget land. Jag har kanske mer än många andra tänkt på denna fråga från första början — som du nog minns — men tycker fortfarande, att den är ytterst viktig.....

Så långt brevskrivaren. Som

innehållet i hans brev är av allmänviktigt innehåll, kan jag ej neka Kustbons läsekrets nöjet taga del av detsamma. Det är ett inlägg av allvarsammaste art i vår allvarsammaste framtids, ja varför inte, nutidsfråga. Det må väcka till allvarsammaste eftertanke och sporra till att söka utvägar ur denna förtrollade krets.

De mot mig framkastade förebräelserna tar jag med lugn: brevskrivarens åsikter stämma med mina egna. Jag framkom bara med andras åsikter för att framkalla diskussion i frågan. Kan den framkalla positiva förslag, så är mycket vunnet. Något m å s t e göras — ju förr dess bättre, annars så riskera vi att „dina fria fält bli gravar och dina barn och barnbarn bli slavar”.

Joel Nyman.

Ett förslag.

Hemkommen från S. O. V:s årstmöte och med intrycket i färskt minne skriver jag nedanstående. Vad som framförallt satte sin prägel på förhandlingarna, var det ekonomiska trångmål, som S. O. V. befinner sig i. Detta är så stort, att åtminstone undertecknad och flera till se synnerligen mörkt på framtiden.

Aibolands söner . . .

*Aibolands söner, håll uti ära,
svensklärva seder och fädernas språk!
Ej må ni trohet avgudar svära,
var ni än vistas i slott eller kåk.*

*Aibolands söner, samlens och enas,
endräkt ger styrka, men tvedräkt den tär.
Gamla som unga, må ni förenas
under ett edsvuret samfällt banér.*

*På denna fana ville jag skriva,
pränta med eldskrift på fädernas språk:
»Aibolands söner, må ni förbliva
svenskar för evigt å livsledens stråk!»*

Erik P—n.

Skulle vi kunna göra någonting för att hjälpa vår kämpande förening? Jo, förvisso, i fall viljan är god. Jag har nämligen kommit på en tanke, som egentligen rann upp genom ett yttrande, som fälldes av en talare vid årsmötet. Om var och en, som är intresserad för det svenska kulturarbetet, offrade ett-hundra mark, så tror jag, att det skulle kunna bli ett litet strå till stacken. Alla svenskar kunna inte giva denna summa, men kanske det då å andra sidan finns sådana, som kunna åstadkomma mera. Eller också kunna vi resonera så, att för S. O. V:s arbete skall jag offra en dags inkomst. Av årets alla arbetsdagar skall en uteslutande gå till svenskarbetet. Tänkte vi så, då blir var och en på detta vis en kulturarbetare, och arbetare i svenskhetens tjänst. Må läsaren av dessa rader, vare sig

han bor i Estland eller annorstädes, tänka på den kämpande, svenskheten. Stöd den! Giv en liten skärv!

Realiserandet av detta förslag skulle kanske bäst ske genom att de olika lokalavdelningarna skrevo ut listor och intresserade personer toge hand om dessa och besökte var och en som skulle tänkas kunna giva.

Birkas den 20 febr. 1922.

Erik Green.

S. O. V:s ÅRSMÖTE.

Svenska Odlingens Vänner höll årsmöte på Ormsö prästgård lördagen den 18 febr. Närvarande voro omkr. ett 80-tal medlemmar. Årsberättelsen jämte redogörelse för folkhögskolans verksamhet under läsåret 1920—21 upplästes. Vidare antogs budgeten för 1922 m. m. Närmare i nästa nummer.

ESTLANDS FRIHETSDAG DEN 24 FEBR.

firades i år på sedvanligt sätt med parad på Petersplatsen, där dessutom frihetskorsen utdelades till sådana, som utmärkt sig i kriget. Svenskarna i Reval deltog också i paraden med sin nya flagga med de svenska färgerna och en liten estnisk flagga i övre vänstra hörnet. Även några svenskar erhöilo frihetskorsen.

RIKSDAGEN.

Riksdagen öppnades den 7 dennes. Statsbudgeten förekom först till behandling.

AMERIKANSKT INTRESSE.

En representant för amerikanska sjöfartsdepartementet mr Gott har under den senaste tiden undersökt hamnförhållandena i Riga och Reval. Enligt Rev. Bote skall mr Gott ha uttalat sig synnerligen berömmande om särskilt hamnen i Reval samt ställt i utsikt att spannmålssändningarna från Amerika till Ryssland framför allt skola expedieras över Reval.

DE RYSKA MONUMENTEN.

Tidningarna föra fortfarande en intensiv kampanj för avlägsnandet av de ryska monumenten i Estland. I samband härmed har hos stadsfullmäktige i Reval gjorts förslag om att täcka Peter den Stores monument med ett hölje i de nationella färgerna. En hop officerare har försökt nedtaga monumentet från sockeln men skingrades av ridande polis. Obekanta personer ha med tjära överstrukit en del ryska inskriptioner.

ESTLANDS HJÄLP TILL DE HUNGRANDE RYSSARNA.

Den andra sändningen av livsmedel och medikament från regeringens sida till Ryssland har numera avgått. En expedition under ledning av Röda korset, vilken står i förbindelse med Nansenkommittén, skall begiva sig till guvernementet Samara. Efter det meddelande ingått om den ort, på vilken expeditionen kommer att ha sin verksamhet förlagd, skall en tredje sändning avgå.

JÄRNVÄGSTRAFIKEN.

Estniska blad berätta, att de första tågen lastade med stenkol nyligen avgått från Estland till Ryssland längs banan Isborsk—Pleskau.

SPANNMÅLS- OCH FODER-TRANSPORTERNA.

De estniska handelsorganisationerna ha för transport till Ryssland samlat 115,000 pud havre för utfordring av husdjur samt 90,000 pud utsädehavre, vidare 145,000 pud korn och 82,000 pud råg för utsäde.

Estländska regeringen har samtyckt till hemställan av den rådsryska representationen i Reval, att järnvägstarifferna vid transport av livsmedel till Ryssland måtte fastställas att utgå med samma belopp som tarifferna för transport av varor i det egna landet.

SANITETSKONFERENSEN I RIGA.

Estlands regering sänder till den internationella sanitetskonferensen i Riga tre representan-

ter. I konferensen deltaga även representanter för folkförbundet och för folkförbundet och för Ryssland. En av de viktigaste punkterna på konferensens program är frågan om anslutning till de bestämmelser, som antagits av hälsovårdskonferensen i Paris 1911.

SMÅNOTISER.

— **Kustbons utkommande.** Från och med nästa nummer överflyttar Kustbon till annan officin. Tidn. kommer näml. att hädanefter tryckas i Ekenäs. Samtidigt sker en av omständigheterna betingad förändring i redaktionen. Finländska bidrag torde numera sändas till tidn. Västra Nylands redaktion Ekenäs, eller ock hr N. Blees Reval.

En aiboländsk folkbank.

„Det ena skall göras och det andra får icke underlåtas“, lyder ett av våra gamla goda ordspråk. Vår bygd står för närvarande i det väriliga uppvaknandets tecken. Tusen saker, små och stora, vilka under det tilländalupna primitiva utvecklingsstadiet icke ägnats en tanke, hava nu plötsligt ställts framför oss, och kräva att bliva föremål för våra folkbildningsbekymmer, våra bekymmer för lärdomsskolan. Vi behöva en nationell organisation och vår tidning behöver komma på egna ben. Och så kommer det ena förslaget efter det andra och alla äro de värda att taga vara på. De kulturellt arbetande krafterna räkka mången gång icke till och ibland ser det på många håll rätt mörkt ut, men framåt går det i alla fall och det med en ungdomligt sjudande iver, som väcker känslan av omotståndlig kraft

och kämpalust. Den verkligt arbetsdugliga människan endast gläder sig inför varje ny uppgift och ju svårare uppgifterna bliva desto mer ökar hon arbetstempot.

På samma gång, som man iverar för folkupplysning får man icke glömma att en grundbetingelse för att denna folkupplysning skall bliva fruktbringande är, att samhället kommer att stå på en så solid ekonomisk grundval som möjligt. Vi böra således uppmuntra och understöda de företag, som kunna höja folkets ekonomiska nivå. Stdan skola många av de önskeprojekt, vilka nu förefalla orealiserbara, ordna sig av sig självt.

Man kan säga att affärslivets hjärta är kreditanstalten. Vi behöva en kreditanstalt, som kan finansiera aiboländska företag. Utan en sådan penningreservoar komma vi städse att stå utan ryggrad i kampen för tillvaron. De penningemedel, som vi svenskar eventuellt skrapa ihop hanna i en estnisk bank och komma sålunda indirekt att motarbeta oss själva. Skulle dessa pennningar deponeras i en aiboländsk folkbank, kunde man kontrollera att svenska pengar användes för svenska ändamål. Härigenom bleve det också möjligt att finansiera en del önskvärda företag, som annars aldrig skulle komma till stånd.

Den form av kreditanstalt vi fränst kunde tänka på vore en sparbank. En sådan bank kräver ingen vidlyftig organisationsmekanism och kan med lätthet förestås av en icke fackkunnig person, t. ex. en folkskollärare som kunde taga det som bisyssla. Ute i bygden skulle ombud stationeras, vilka skulle mottaga penningar till inlåning; utlåningen skedde endast från huvudkontoret.

Det erforderliga grundkapitalet kunde lämpligast hopbringas genom aktier lydande å 100 emk. Jag tror att en betydande del av dessa aktier skulle kunna placeras i utlandet — Sverge och Finland. Aktiekapitalet behövde icke vara stort. En summa av Emk 200,000 skulle mer än väl förslå. En del av bankens vinstmedel kunde ju sedan användas för befrämjande av kulturföretag.

Måhända kunde man räkna med en ökad sparsamhet ute i bygden därigenom att banken vilade på nationell grund. Genom att minimilåningen ställdes så lågt som 5 Emk kunde redan skolbarnen vänjas vid sparsamhet, en lärdom, som i sanning är en nationalekonomisk makt av första rangen.

Utlåningen skulle främst komma svenska intressen till godo. Ur bankens medel skulle studenter och praktikanter, som önska högre utbildning samt affärsföretag erhålla lån, naturligtvis mot stadgad säkerhet. Härigenom skulle en koordinationsverkan mellan deponenter och låntagare uppstå med gemensamt gynnande av svenska intressen.

„Aibolands sparbank", är således ett högst önskvärt projekt. Det behöver sedan endast ytterligare påpekas att organisationen är lätt, för att alla skola förstå, att vi snart ha vår egen bank. Detta, ormsölärare och andra pampar till efterrättelse.

M. K.

Utlandet.

SVERGES UTRIKESREPRESENTATION.

STOCKHOLM, 1 mars. Riksdagens båda kamrar ha i över-

ensstämmelse med statsutskottets förslag avslagit regeringens anslagsäskande för upprättande av en mera stadigvarande beskickning i Reval och Riga samt en extra konsulsbefattning i Litauen.

LETTISKA TIDNINGSPRESSEN 100 ÅR.

Den 26 februari firades i Riga den lettiska tidningspressens 100-årsjubileum.

Den första lettiska tidskriften „Latviesu Avizes" utkom den 5 januari 1822 i Mitau. Utgivare voro J. W. Stefenhagens och prästen K. Fr. Vatsons.

I de bevis på sympati, vilka under det lettiska pressjubileet kommo den estländska pressen och Estland till del, ser tidningen Paevaleht en önskan från det lettiska samhällets sida att för framtiden undvika dissonanser mellan regeringsorganen i de båda staterna och att befästa och fördjupa de vänskapliga förbindelserna.

VILNA ANSLUTER SIG TILL POLEN.

Vilnariksdagen har med 96 röster — sex representanter avhöllo sig från omröstning — beslutat: att alla band, vilka tidigare genom Rysslands vilja förenat oss med detta rike, numera kunna anses såsom lösta, att till-

bakavisa alla politiska och juridiska anspråk från republiken Litauens sida; att tillbakavisa alla beslut och ingrepp från utländskt håll i frågor, vilka gälla vårt lands öde och inre angelägenheter, att Vilna-området numera skall ingå såsom en oskiljaktig del av den polska republiken, vilket land är det enda, som har rätt att besluta i frågor rörande lagstiftningen och den inre förvaltningen i enlighet med stadgandena i polska konstitutionen av den 17 mars 1921, att uppmana polska riksdagen och regeringen att utarbeta ett lagförslag, varigenom polska republikens suveränitet över Vilna-området erkännes.

DEN RYSKA SEGERN I KARELEN.

Krasnaja Gazeta skriver med anledning av den första truppens återkomst från Karelen bl. a., att denna trupp icke mera behöver återvända. Det betyder, att ett „fönster åt Europa" lämnats oss öppet och försöket att frånröva oss de „ryska vikarna" tillbakavisats. Det är visserligen sant, anmärker tidningen vidare, att en ganska stor del av soldaterna återvänder märkt, d. v. s. med förfrusna lemmar, men så ha de också i Karelen kämpat i 25 graders köld mot en osynlig fiende, som haft tränade skidlöpare och skyttar till förfogande.

De svenska män och kvinnor, som äro intresserade för att få till stånd

en svensk goodtemplarloge

i Reval, eventuellt även annorstädes, där svenskar bo i Estland, ombedjas meddela sina adresser, t. ex. genom brevkort, till Professor J. Bergman, adress: Universitetet, **Dorpat.**